

ΟΝΟΥΣ

Διήγημα

Α'

Μίαν φορὰν καὶ ἓνα καιρὸν ὁ Κηφὴν ἐχώθη κρυφίως εἰς τὴν κυψέλην τῶν μελίσσων νὰ κλέψῃ μέλι. Αἱ μέλισσαι, ἀνακαλύψασαι τὸν κλέπτην, ἐπετέθησαν κατ' αὐτοῦ διὰ τῶν κέντρων τῶν μετὰ φθοεροῦ βόμβου τῶν διαφανῶν πτερύγων τῶν.

Ὁ δύστηνος Κηφὴν δὲν εἰξευρε ποῦ νὰ καταφύγῃ. Πετῶν ἀπὸ θάμνου εἰς θάμνον ἐφθασεν εἰς μικρὸν χωρίον· ἐννοεῖται δὲ ὅτι αἱ μέλισσαι ἐξηκολούθουν καταδιώκονσαι αὐτόν.

Εἰς μικρὰν τινα ὁδόν, — ἥτις ἦτο ἡ μεγάλη ὁδὸς τοῦ χωρίου —, πτωχὸς νέος ἐπαιξε τὸ ὄργανόν του ζιτῶν ἐλεημοσύνην. Καὶ ἐκεῖνος μὲν ἦτο ῥακένδυτος, ἡλιοκαῆς καὶ ἐλεεινός, τὸ δὲ ὄργανόν του ῥαγιζμένον, παράτονον, χαλασμένον. Φαντάζεσθε λοιπὸν πόσον εὐάρεστος καὶ τερπὴ ἦτο ἡ μουσικὴ του.

Ὁ Κηφὴν εὐθὺς ὡς εἶδε τὸ ὄργανον παρευθὺς ἐχώθη εἰς αὐτὸ πρὶν προφθάσῃν αἱ μέλισσαι νὰ προβάλλωσιν εἰς τὴν τὴν μικρὰν ὁδόν. Ὅτε δὲ ἐχύθησαν εἰς τὴν μικρὰν ὁδόν καὶ εἶδον μόνον τὸν νέον μουσικὸν περιστρέφοντα τὸν στρόφαλον τοῦ ὄργανου του, ἠγανάκτησαν διότι τὰς διέφυγεν ὁ κλέπτης, καὶ ἐπέστρεψαν πάλιν εἰς τὰ ῥόδα τῶν καὶ τοὺς ὑακίνθους, οἱ ὅποιοι ἐστενοχωροῦντο ἐν τῶς τῶν κήπων διότι δὲν ἤρχοντο αἱ μέλισσαι νὰ ἐκμυζήσωσι τὸ εὐώδες μέλι τῶν.

Ἀλλὰ τότε συνέβη τι θαυμασίον. Τὸ ὄργανον, τὸ ἀθλίον ἐκεῖνο κιθώτιον, ἀντήχει ἤχους μουσικωτάτους καὶ μελωδικωτάτα καὶ ἁρμονικωτάτα ἁσματα. Ἐνόμιζες ὅτι τὸ ὄργανον ἐκεῖνο ἦτο κλωβίον πλῆρες ἀπὸ δόνων καὶ ἄλλων ῥοδικῶν πτηνῶν. Ἀλλὰ πόθεν προήρχετο ἡ λαμπρὰ ἐκείνη μεταβολὴ τοῦ ἀθλίου ὄργανου;

Ὁ Κηφὴν κατὰ κείστος ἐντὸς τοῦ ἀσύλου του, δὲν εἰξευρε πῶς νὰ διέλθῃ τὴν ἐρημίαν του καὶ τὴν μοναξίαν του. Ἐπειδὴ δὲ ὅτε ἐπλανᾶτο εἰς τὰ δάση, ἤκουεν ἀπὸ τῆς ἀνοίξεως μέχρι τοῦ φθινοπώρου τὰ ποικίλα κελαδῆματα τῶν διαφόρων πτηνῶν, ἔμαθε καὶ αὐτὸς νὰ κελαδεῖ. Λοιπὸν ἤρχισε νὰ μιμνῆται τὰ κελαδῆματα τῶν πτηνῶν, καὶ οὕτω πῶς διεσκέδαζε.

Πρῶτος ἐξεπλάγη ὁ μουσικός, ἔπειτα δὲ καὶ οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου. «Καλέ, τί ἀγγελικὴ μουσικὴ εἶνε αὕτη!» ἤκούοντο φωναί πανταχόθεν, καὶ θύραι ἠνοιγόντο καὶ παράθυρα, καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες καὶ νεάνιδες καὶ παιδία ἐσπευδον εἰς τὰς θύρας καὶ τὰ παράθυρα καὶ δὲν ἐπίστευον τὰ ὥτά των. Καὶ ὅχι μόνον θύραι καὶ παράθυρα ἠνοιξαν, ἀλλὰ καὶ βαλάντια πολλά. Καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ φιλάργυροι ἔρριπτον εἰς τὸν εὐδαίμονα μουσικὸν νομίσματα χαλκὰ καὶ ἀργυρὰ μετὰ χαρᾶς δὲ θὰ ἔρριπτον καὶ χρυσά, ἐὰν εἶχον. Καὶ αὐταὶ δὲ αἱ γυναῖκες καὶ αἱ νεάνιδες, ἐν ᾧ ἤκουον τὴν μουσικὴν, παρετήρουν μετὰ περισσοτέρας προσοχῆς τὸν νεαρὸν μουσικόν, ὁ ὅποιος ἐφαίνετο

εἰς αὐτὰς πολὺ καλλίτερος παρὰ πρότερον. Δὲν ἦτο ἀσχημὸς πλέον, δὲν ἦτο ὑπαρὸς, δὲν ἦτο ἡλιοκαῆς. Ὡ! εἶνε ἀληθέστατον ὅτι ὅστις κατορθώσῃ νὰ τέρπῃ τὴν ἀκοὴν τῶν ἄλλων, ἐξάπαντος θὰ τέρπῃ καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς των. Διὰ τῶν ὧτων εἰσέρχεται τις εἰς τὰς καρδίας εὐκολώτερον παρὰ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν.

Β'

Ἡ φήμη τοῦ ὀργανοπαίκτη διήλθε ταχέως διὰ τῶν χωρίων καὶ τῶν κωμοπόλεων, καὶ ἐφθασεν εἰς τὰς μεγαλοπόλεις καὶ τὰς πρωτευούσας. Ἀρχόντες καὶ μεγιστάνες καὶ βασιλεῖς προσεκάλουν τὸν εὐδαίμονα φίλον μας, — διότι τώρα ὅτε ὑψώθη κοινωνικὸς δυνάμεθα, νομίζω, νὰ τὸν λέγωμεν φίλον μας· ἐφ' ὅσον ἦτο πτωχὸς καὶ ἄδοξος, δὲν τὸν κατεδεχόμεθα! —.

Τὸν προσεκάλουν καὶ ἄφ' οὗ ἠκροῶντο μετὰ θαυμασμοῦ, τὸν ἀντήμειδον πλουσιοπαρόχως. Ἐννοεῖτε δὲ ὅτι δὲν ἐφόρει πλέον τὰ ῥάκη του τὰ ῥυπαρά, τὰ ὁποῖα τὸν ἠσχύνον. Ἐνεδύετο μετὰ ξίνα φορέματα πορφύρα καὶ ἀργυροκέντητα, καὶ ἐπὶ τῆς βοστρυχωτῆς κόμης του ἐφόρει στέφανον πολὺτιμον λιθοκόλλητον καὶ μαργαριτοκόλλητον. Καὶ πῶς ὅχι, ἄφ' οὗ ἦτο ἥδη καὶ πλούσιος καὶ ἐξάκουστος;

Ἦτο πλούσιος καὶ ἐξάκουστος. Ἀντὶ τῶν κερμάτων, τὰ ὁποῖα ἄλλοτε ἔρριπτον εἰς αὐτόν καὶ μετὰ κόπου ἔκυπτε καὶ τὰ συνέλεγε, ἤδη θεράποντες γονυκλινεῖς προσέφερον πρὸς αὐτὸν ἐπὶ χρυσῶν δίσκων τάλανρα καὶ φάωρια καὶ ἄλλα χρυσὰ νομίσματα καὶ κοσμήματα πολύτιμα, τὸν παρεκάλουν δὲ νὰ λαμβάνῃ καὶ τοὺς δίσκους. Ὅσαι δὲ εὐμορφοὶ κυρίαὶ προσεκάλουν αὐτὸν ἰδιαιτέρως νὰ ἁκροσθῶσι τῆς λαμπρᾶς μουσικῆς του, τὸν ἀντήμειδον διὰ δεκαπλασίον ὁδῶν.

Ἡ κόρη τοῦ βασιλέως ἤκουσε περὶ τοῦ θαυμασίου μουσικοῦ, καὶ παρήγγειλε νὰ τὸν καλέσωσιν εἰς τὰ ἀνάκτορα. Δὲν ἐπίστευε δὲ ὅτι θὰ εἶνε ἀντάξιός τῆς φήμης του. Ἀλλ' ὅμως μετὰ δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας τοῦ ὄργανου, κατελήβη ὑπὸ θαυμασμόν καὶ ἐκπλήξεως, καὶ ἀνεψώνησεν· «Δὲν θὰ πάρω ἄλλον ἄνδρα παρὰ αὐτὸν τὸν εὐμορφὸν μουσικόν!»

Ὁ βασιλεὺς ὅμως δὲν ἠθέλησε κατ' ἀρχὰς νὰ συναινέσῃ· διότι μονάρχης μέγας καὶ ἐνδοξος δὲν εὐαρεστεῖται, βεβαίως, νὰ ἔχῃ γαμβρὸν ἄδοξον καὶ ἀνευ οἰκογενείας, ἐπαίτην μουσικόν, ὅστις περιεφέρετο εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ εἰσέρχεται εἰς τὰς πλουσίας οἰκίας καὶ ἔξιν διὰ τῆς ἐλεημοσύνης τῶν ὑπνικῶν των. Διαφέρει τὸ πρᾶγμα ἐὰν ἦτο μουσικός ἐπιστήμων καὶ παρέδιδε μαθήματα· ἀλλὰ τοῦ νέου τούτου ὅλη ὅλη ἡ ἀξία ἦτο τὸ ὄργανόν του καὶ οὐδὲν πλέον.

Ἀλλ' ἔτυχε νὰ ἀσθενήσῃ ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ ἱατροὶ παρήγγειλαν ὡς μόνον μέσον θεραπείας τὴν μουσικὴν. Ἐδένει λοιπὸν νὰ καταφύγῃ εἰς τὸν πλανόδιον μουσικόν. Μετὰ τρεῖς στροφὰς τοῦ στροφάλου — ὦ θαῦμα! — ὁ βασιλεὺς ἠσθάνθη βελτιώσιν ἐπισομένην. Τότε πλέον ἡ εὐγνωμοσύνη ἐνίκησε τὴν ἀλα-

ζονείαν καὶ τὴν ὑπερηφάνειαν, καὶ ὁ μουσικός ἐνυμφεῖσθαι τὴν βασιλόπαιδα καὶ ἔγινε γαμβρὸς τοῦ βασιλέως.

Γ'

Γαμβρὸς τοῦ βασιλέως καὶ διάδοχος! Τί ἄλλο ἤθελε; Μετ' οὗ πολὺ ἐκνήχθη πόλεμος, ὁ δὲ διάδοχος ἔγινεν ἀρχηγὸς τοῦ στρατοῦ, καὶ προπορευόμενος μετὰ τοῦ ὄργανου κατετρόπωσε τοὺς πολεμίους. Διότι ἐκ τοῦ ὄργανου ἀντήχησαν ἐνθουσιῶδη ἐμβατήρια καὶ ἐξῆλθον τὴν ἀνδρείαν τῶν στρατευμάτων. Εἰξευρε δὲ ὁ Κηφὴν καὶ τοιαῦτα πολεμικὰ ἁσματα, διότι εἶχεν ἀκούσῃ πολλάκις κάτω εἰς ἑλαιῶνα γυμναζομένους τοὺς σαλπικτάς.

Ἐνεκα τῆς νίκης ταύτης, πάντες οἱ πέριξ λαοὶ ἀνεκήρυξαν αὐτοκράτορα τὸν μουσικόν, καὶ κατήντησε καὶ αὐτὸς ὁ πενθερός του νὰ γίνῃ ὑποτελής του. Πάντες δὲ οἱ ὑπήκοοι αὐτοῦ ἦσαν καταγοιτευμένοι, διότι δι' ὀλίγων τινῶν μελωδιῶν τοῦ ὄργανου τοῦ αὐτοκράτορος κατέπαυε καὶ τὰς ἐριδὰς τῶν καὶ τὰ μίσση των καὶ τὰς δυστυχίας των καὶ τὰς συμφορὰς των καὶ τοὺς ἀπελπισμούς των. Δὲν ὑπῆρχε θνητὸς μακαριώτερος αὐτοῦ.

— Οὐφ! εἶπεν ἡμέραν τινα ὁ Κηφὴν, τόσον καιρὸν ἐδῶ μέσα κλεισμένος ἀρχίζω νὰ βαρύνωμαι. Οὐφ! θέλω ἀέρα, θέλω περισσότερον φῶς. Οὐφ! θὰ σκάσω. Ἀς ρίψω μίαν ματιὰν καὶ ἔξω νὰ ἰδῶ τί τρέχει, μήπως τριγυρίζουν αἱ μέλισσαι καὶ τὴν πάθω; Παράτηρεῖ καὶ δὲν βλέπει μέλισσας. Φροῦς! δίδει μίαν καὶ πετὰ ἔξω τοῦ ὄργανου καὶ σπεύδει εἰς τὸν ἑλαιῶνα τῶν Ἀθηνῶν, ἀποφασίσας νὰ ζήσῃ ἐκεῖ βίον ἥσυχον.

Δ'

«Χαχαχαχά! καλέ, μουσικὴ εἶνε αὕτη! αὐτὸ εἶνε μαγανοπήγαδο, εἶνε μία ἀνδία! μὰς ἐξέσχισε τὰ αὐτιά. Δὲν ὑποφέρεται πλέον! Πόπο ποπό! χάχα χαχά! Πρὸς Θεοῦ πσυσε, μὴ παίξης Μεγαλειότηε!» ἤκουοντο πανταχόθεν κραυγαὶ ἀγανακτήσεως καὶ εἰρωνεῖαι καὶ σκώμματα.

Οἱ ὑπήκοοι ἀπεδίωξαν τὸν δυστυχῆ αὐτοκράτορα ἐκ τῶν ἀνακτόρων του. Καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ βασιλικοὶ μάγιστροι τὸν παρηνκολούθησαν κραυγάζοντες· «Ἐξ' ἀπ' ἐδῶ! Ἐξ' ἀπ' ἐδῶ» καὶ εἰς ἐπίμετρον τῆς δυστυχίας του, ἐμπαίζοντες τὸν δύσμοιρον μουσικὸν συνέκρουον τὰ χάλκινα μαγικά σκεύη.

Ὁ δυστυχὴς τότε κατέφυγεν εἰς τοὺς οἶκους τῶν πλουσίων, οἵτινες ἄλλοτε, καὶ μάλιστα αἱ κυρίαὶ, ἐγοντεύοντο ὑπὸ τῆς μουσικῆς του καὶ ὑπὸ τῆς εὐμορφίας του. Ἀλλ' εὐθὺς ὡς ἤρχισε νὰ παίξῃ τὸ ὄργανόν του, διέτασσαν τοὺς ὑπηρέτας των νὰ τὸν ἀποδιώξωσι, κραυγάζονσαι· «Μουσικὴ εἶνε αὕτη; Γάτες εἶνε καὶ μαλῶνουν ἀναμεταξύ των;» Οἱ ὑπηρέται ἐξεδίωξαν τὸν ἀτυχῆ μουσικόν, κατεξέσχισαν μάλιστα τὰ χρυσοῦφανα ἐνδύματά του καὶ τὰ διεμοιράσθησαν, ἐκλεψαν δὲ καὶ ὅσα χρήματα εἶχεν εἰς τὰ θυλάκιά του!

Ἀπελπίς καὶ σχεδὸν παράφρων ἔνεκα τῆς ἐπελθούσης συμφορᾶς, ἐπανῆλθε πάλιν

λιν εἰς τὰ χωρία ὅπου τοῦ ἐξριπτον ἀλλοτε χαλκὰ καὶ ἀργυρὰ νομίσματα καὶ αἱ νεάνιδες προέβαλλον εἰς τὰ παράθυρα καὶ συννηροῖζοντο εἰς τὰ κατώφλια τῶν θυρῶν ἀνθρώμεναι ἐν ἐκστάσει. Ἀλλὰ μόλις ἐπαίξε καὶ παρευθὺς αἱ νεάνιδες ἔφυγον φράττουσαι τὰ ὦτά των, καὶ τὰ παιδιά τὸν ἐλιθοβόλησαν.

Τότε πλέον ὁ δῦσμοιρος ἐνόησεν ὅτι τετέλεστο! ὅτι ἦσαν ὄνειρον αἱ τόσαι δόξαι του καὶ αἱ χαρὰι του. Ἐπεσεν εἰς τὸ ἄκρον τῆς ὁδοῦ ῥακένδυτος, ἄθλιος ὡς ἄλλοτε, καθ' ὅσον μάλιστα ὁσάκις θέλων νὰ παρηγορηθῇ ἐπεχείρει νὰ παίξῃ τὸ ὄργανόν του, ἠκούοντο φεῦ! κραυγαὶ ἀνδρείς καὶ ἀγρυαὶ ὥστε καὶ αὐτὸς ἐτρόμαζε!

Ὁ μῦθος δηλοῖ...

(Μίμησις ἐκ τῶν τοῦ Μενδέρου).

Π. Ι. Φ.

Η ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ ΠΑΡ' ΗΜΙΝ

ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΜΑΡΚΟΡΑΣ

αἰνέται ὅτι εἰς τὴν Κέρκυραν, ὑπαρχει ἕνας ποιητής. Ὁ ποιητής αὐτός, ἐξέδωκε πρὸ ὀλίγου τὰ ποιήματά του, εἰς ἕνα τόμον. Ὁ τόμος εὐρίσκειται ἐπάνω εἰς τὸ τραπέζι μου, ἀπὸ πέντε ἢ δέκα ἡμερῶν. Τὸ σχῆμα τοῦ εἶνε μεγάλον, ὀγκῶδες τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ, πλατεῖαι αἱ σελίδες, καὶ τὸ ἐξώφυλλον τεφρόν. Εἶνε τυπωμένον ἀρκετὰ καθαρά, ἀλλὰ καὶ ἀρκετὰ ἀκομψά, μὲ στοιχεῖα ἀρχαιοπρεπῆ, κ' ἐπιγραφὴν φέρει τὴν ἀκόλουθον ἀπλήν: «Γερασίου Μαρκορά, Ποιητικὰ Ἔργα. Ἐν Κερκύρα, τυπογραφεῖον Ι. Ναχαμούλη. 1890». Ἐδημοσιεύθη μόλις τὸν λήξαντα Ἰούλιον, ἐν τῇ εὐθαλεί νήσῳ, κ' ἐκείθεν ἐστάλη εἰς Ἀθήνας, εἰς τὸ βιβλιοπωλεῖον τοῦ Κασδόνη, διὰ νὰ πωληθῇ. Μία ἡμέρις καὶ ἕνα περιοδικὸν ἀνήγγειλαν διὰ τριῶν γραμμῶν τὴν ἐκδοσίν του. Καὶ τὸ βιβλίον κεῖται, εἰς τὸ βιβλιοπωλεῖόν του, ἐν διγῇ καὶ ἀφανείᾳ, ἀναμένον τοὺς ἀγοραστάς. Ὑποθέτω ὅτι διὰ πολὺν καιρὸν θὰ τοὺς περιμένῃ.

✱

Τὸ βιβλίον αὐτό, εἶνε τὸ ἔργον ἑνὸς ἑλλήνου ποιητοῦ, ἑνὸς συγχρόνου ποιητοῦ, ἑνὸς νέου ποιητοῦ τῆς πατρίδος μας. Ἑλλήνος ποιητοῦ — καὶ σχεδὸν κανεὶς δὲν τὸν εἰξεύρει εἰς αὐτὴν τὴν πρωτεύουσάν τῆς Ἑλλάδος. Συγχρόνου ποιητοῦ — καὶ ζήτημα ἂν δέκα μεταξὺ τῶν συγχρόνων τὸν ἔχουν ἀναγνώσῃ ἢ ἀκούσῃ. Νέου ποιητοῦ — καὶ εἶνε ἐξῆντα χρόνων. Ὅλα αὐτά, συστατικὰ πρωτίστης τάξεως, ἢ ὑψηλῆς μορίας ἢ ἀξίας μεγάλης. Νὰ ἦσαι ἑλλήν ποιητής καὶ νὰ μὴ φροντίσῃς νὰ σὲ μάθῃ ποτὲ τοῦλάχιστον ἢ Ἑλλάς, ἢ δημιουργοῦσα τὴν φήμην καὶ ἀπονέμουσα τὴν δόξαν, ἢ ἀναδεικνύουσα τὰς προσωπικότητας καὶ ταξινομοῦσα τὰς ἰκανότητας, ἢ Ἑλλάς ἢ σκεπτομένη καὶ κρίνουσα κ' ἐργαζομένη καὶ ἀνεπτυγμένη καὶ πολιτισμένη καὶ δρῶσα καὶ παρασκευάζουσα τὸ μέλλον, ἢ Ἑλλάς τοῦ καθήκοντος Χαραμῆ καὶ τῆς πλατείας

τοῦ Συντάγματος! Νὰ ἦσαι σύγχρονος ποιητής καὶ νὰ μὴ φροντίσῃς ν' ἀναφερθῇς ποτε εἰς τὰ διάφορα τῶν ἡμερικῶν, ν' ἀξιώθῃς τῆς ρεκλάμας τῶν περιοδικῶν, νὰ κουδουνίσῃς τ' ὄνομά σου εἰς τ' αὐτιά τῶν λογίων νέων! Νὰ ἦσαι ἐξῆντα χρόνων καὶ νὰ μὴ σὲ ἔχῃ μεταφράσῃ ἀκόμη ὁ Μπόλτς ἢ ἐγκωμιάσῃ ὁ Τέλλυς! Τὸ πρῶγμα εἶνε μὰ τὸν Ἀπόλλωνα πρωτότυπον καὶ εἰς ἀνθρώπους ζῶντας ἐν ταῖς σημεριναῖς πνευματικαῖς Ἀθῆναις ἄξιον νὰ προκαλέσῃ βαθυτάτην ἐκπληξιν. Τὰ ποιήματα αὐτὰ δὲν εἶνε χθεσινά, ὡς θὰ ὑπέθετε κανεὶς ἐκ τοῦ χρόνου τῆς ἐκδόσεως των. Εἶνε τὸ ἔργον ὁλοκλήρου ζωῆς, περιλαμβάνουν χρονικὸν διάστημα ὑπερβαῖνον τὴν τριακονταετίαν, φέρουν ἐν ἑαυτοῖς τὴν δρόσον τῆς πρώτης νεότητος, ἀναδίδουν τὴν ἀκμὴν καὶ τὴν ρώμην καὶ τὴν συνοχὴν τῆς ἀνδρικῆς ἡλικίας, καὶ ἀντανακλῶν τὴν μελαγχολίαν, ἐξ ὑπαμοιῆς εὐθυμον καὶ θλιβεράν, τοῦ ἐπερχομένου γήρατος. Κ' ἐν τούτοις ὁμολογῶ ταπεινῶς ὅτι καὶ εἰς τὸν γράφοντα ἀκόμη, καίτοι καταφαγόντα κατὰ τὴν παιδικὴν τοῦ ἡλικίαν ὅλην τὴν λεγομένην νεοελληνικὴν ποίησιν, καίτοι ἀναμυχθέντα ἀρκετὰ ἐνῶρις εἰς τὴν λεγομένην φιλολογικὴν παρ' ἡμῖν κίνησιν, καίτοι παρακολουθοῦντα ἀφ' ἱκανοῦ τὴν παρ' ἡμῖν ζωὴν ὑφ' ὅλας εἰ δυνατόν αὐτῆς τὰς ἐκφάνσεις, εἶνε ἐντελὲς πρωτοφανῆ. Φαντασθῆτε τί ἡμπορεῖ νὰ εἶνε διὰ τὸ κοινόν. Ἐπανειλημμένως ἐπῆγα εἰς τὴν Κέρκυραν. Καὶ μίαν φοράν, μοῦ ἔδειξε κάποιος τὸν Μαρκοράν, ἐν τῇ ἐξόδῳ τοῦ θεάτρου. Ἡ πρώτη μου ἐρώτησις ἦτον ἂν εἶνε ὁ ἐπιτετραμμένος μας τῆς Πετρουπόλεως. Ὁ ἄλλος μοῦ εἶπεν ὅτι εἶνε ὁ ποιητής. Ποτὲ δὲν εἶχα ἀκούσῃ πρὶν δι' αὐτόν, ἤψαδα τοὺς ὄμους νομίσας ὅτι ἦτον καμμία τοπικὴ δόξα, καὶ ἐλθομένησα τὸ πρῶγμα. Κάμποσον καιρὸν ἔπειτα, πρὸ δύο χρόνων, ἐν Ἀθῆναις, εὐρισκόμενος ἕνα βράδυ εἰς τὸ σπῆτι τοῦ ποιητοῦ Παλαμά, εἶδα ἕνα κίτρινον φυλλάδιον καὶ ἔμαθα ὅτι ἦτον ὁ Ὀρκοῦς τοῦ Μαρκορά, μακρὸν διηγηματικὸν ποίημα, ἐκδοθὲν τῷ 1875, καὶ τοῦ ὁποῖου τὴν ὑπαρξιν μόλις πρὸ μηνῶν ἐδέεσε νὰ πληροφωρηθῇ τὸ κοινόν τοῦ «Παρνασσοῦ», χάρις εἰς τὸν συνάδελφον Βελλαντίτην. Πάλιν δὲν ἔδωκα προσοχὴν, εἰς τὸ σπῆτι ποιητοῦ φυσικὸν ἦτον νὰ εὐρίσκωνται παντὸς εἶδους ποιηταί, καὶ ἐπίσημοι καὶ ἄσημοι. Ὅταν ἐξαπαπῆγα εἰς τὴν Κέρκυραν, πάλιν κάποιος μοῦ ἔκαμε λόγον δι' αὐτόν. Ἡ περιέργειά μου ἤρχισε νὰ κεντᾶται. Καὶ ὅταν ἐγγύρισα εἰς τὰς Ἀθῆνας, ἔγραψα καὶ μοῦ τὸν ἐστειλαν. Τὸν ἐδιάβασα ἐντὸς μιᾶς ἡμέρας, καὶ ἔμεινα ὑπὸ τὸ κράτος ἰσχυροτάτης ἐντυπώσεως.

✱

Τὸ κίτρινον φυλλάδιον — θὰ μοῦ ἐπιτραποῦν αἱ προσωπικαὶ αὐταὶ ἐκμυστηρεύσεις — ὑπῆρξεν εἶδος ἀποκαλύψεως, εἶδος ἐπαναστάσεως δι' ἐμέ. Νὰ ἐκτεθοῦν ὅλαι αἱ σκέψεις καὶ ὅλα τὰ συναισθήματα ἅτινα ἐγέννησεν εἰς τὴν ψυχὴν μου καὶ εἰς τὸ πνεῦμά μου, θὰ ἦτον ἴσως μακρὸν, μακρότατον, θ' ἀπῆται πολὺν καιρὸν καὶ πολὺν χώρον, θὰ ἐξήρχετο τοῦ

προγράμματος χρονογραφικοῦ ἀρθριδίου, ἐκ τῶν περὶ τῆς συγχρόνου φιλολογικῆς κινήσεως μελλόντων νὰ δημοσιεύωτ' ἐν ταῖς στήλαις ταύταις, ὧν τὸ πρῶτον ἀπλῶς εἶνε τὸ παρόν. Ἀλλ' ἡ τελικὴ καὶ γενικὴ αἰσθησις δύναται νὰ σημειωθῇ, ἀνάλογος δὲ πρὸς αὐτὴν θὰ ἠδύνατο νὰ θεωρηθῇ μόνον ἡ τοῦ ἀνακαλύπτοντος αἰθνης φλέβα χρυσοῦ ἐν σκοτεινῷ χάσματι, δροσερόν καὶ καθαρὸν ρύακα ἐν διψαλέᾳ πεδιάδι, σκιὰν πλατυφύλλου, εὐκόρμου καὶ ἀνθηροῦ δένδρου ἐν καταξήρῳ, αὐχμῶδει ἐρημίᾳ. Ποῖον εἶνε τὸ χάσμα, ποῖα εἶνε ἡ πεδιάς καὶ ποῖα ἡ ἐρημία καὶ αἱ ἄλλαι μεταφοραί, τὸ ἐννοεῖτε βέβαια πολὺ καλά. Ἀλλὰ τὴν αἰσθησιν ταύτην, τὴν ἐπανευρίσκω σήμερον διπλασιασμένην, τριπλασιασμένην, δεκαπλασιασμένην, ἀνοίγων τὸ προκείμενον βιβλίον, ἐν ᾧ περιλαμβάνεται ὅλον τὸ ἔργον τοῦ κερκυραίου ἀοιδοῦ. Τὸ βιβλίον διαιρεῖται εἰς 4 μέρη, «Διηγήματα», «Λυρικά», «Τὰ πρῶτά μου Λιανοτράγουδα», καὶ «Μέτωρα καὶ Παραξενιαίς». Τὸ ἐγκαινίζει μετὰ σύντομον πρόλογον ὁ γνώριμος «Ὀρκοῦς», ἐπακολουθεῖ ἄλλο ἐκτενὲς διηγηματικὸν ποίημα «Ὁ Ἀρίονας», ἔπειτα μικρότερα τινὰ διηγηματικὰ ἐπίσης. Τὸ δεύτερον μέρος περιλαμβάνει ἐπίσης σοβαρᾶς ὡς ἐπιτοπολὺ ὑψηλὰ λυρικά ποιήματα, συντεθειμένα ἐπὶ διαφόρων συγχρόνων περιστάσεων συνήθως. Τὸ τρίτον περιέχει τὰ πρῶτα τοῦ ποιητοῦ ἔργα, μικρὰ ἐρωτικά ἄσματα, σύντομα καὶ γοργά. Καὶ τὸ τέταρτον τέλος, σατυρικά καὶ εὐθυμα ποιήματα. Ἡ συγκομιδὴ δὲν εἶνε πενιχρά. 400 σχεδὸν εὐρείας σελίδας καταλαμβάνουν τὰ ποιήματα αὐτά, ποικιλόωτα τὰ θέματα, τὴν μορφήν, τὴν ὑπόστασιν, τὴν ἐκφράσιν καὶ τὴν διασκευὴν. Δὲν φρονεῖτε λοιπὸν ὅτι χάριν τοῦ ὄγκου τῶν τοῦλάχιστον, ἀξίζει νὰ γίνῃ κάποιος λόγος δι' αὐτά, ἔστω κ' ἐν αἷς ἡμέραις ἐπὶκεινται βουλευτικαὶ ἐκλογαί, καὶ τελοῦνται πολιτευτικὸν ἀγώνων προεόρτια, καὶ κοχλάζει ὡς ὁ λέβης τῶν μαγισσῶν τοῦ Μάκθεθ («Μάκθεθ, θὰ γίνῃς βουλευτής!») τῶν συνδυασμῶν ὁ ἀναδρασμός, καὶ βροντᾷ τόσων «ἐθνικῶν» καὶ «κοινωνικῶν» ζητημάτων ὁ βαρὺς πάταγος;...

✱

Ἐξάπαντος, ὅταν ὁ Θεὸς ἐσκάρῳεν τὸν κόσμον, πολὺ εὐμενὲς βλέμμα θὰ ἔρριψε πρὸς τὴν δημιουργουμένην ἐντὸς τῶν χειρῶν αὐτοῦ Ἐπτανήσον, μὲ ἰδιαίτεραν ἀγάπην θὰ τὴν συνεζύμωσε μεταξὺ τῶν μεγάλων παλαμῶν του, καὶ ὅταν ἀπεφάσισε τέλος νὰ τὴν ρίψῃ ἐντὸς τοῦ πελάγους ὅπερ ἐμελλε νὰ τὴν δεχθῇ, ἐξῆλθεν ἡ κόρη πάγκαλος, ὅπως πάνοπλος ἄλλοτε ἡ Ἀθηνᾶ, ἀπὸ τὴν κεφάλαν τοῦ Διός. Τῆς ἔδωκεν ὁ μέγας καλλιτέχνης, ὅλα τὰ δῶρα, γῆς εὐφορίαν, καὶ οὐρανοῦ γλυκύτητα, καὶ θαλάσσης ἄρρητον κάλλος, καὶ ἡλίου ἑγκρατον θάλαππος τῆς ἔδωκεν ὁρέων εὐγγραμμά ἔψη καὶ κοιλῶν σὺσκια βάθην καὶ πεδίων ἀνθοῦντα πλάτη καὶ ἀκτῶν μεγαλοπρέπειαν ἄμα καὶ χάριν τῆς ἔδωκε τοῦ κλίματος τὴν ἡδύτητα καὶ τῆς φύσεως τὸ μεδίδια καὶ τῆς ὀψέως τὸ γόντρον καὶ τοῦ σώματος τὴν